

consequuntur. Eo jure fruuntur Episcopi Cantuariensis, et Eboracensis in Anglia, Remensis, Bituricensis, et Lugdunensis in Gallia, in Hispania Toletanus, et Bracarensis, in Germania Salsburgensis, in Italia Pisanus.

(N. S. Nec tantum Episcopis, verum et Principi alicui, ob præclara in Ecclesiam merita, munus *Legati nati* à Sede Apostolica aliquando adtributum est. Ita Sicilia Rex Legatus natus R. Pontificis est in toto Regno; sive ex Bulla Urbani II Salerni an. 1098 edita, quam *Monarchiæ Siciliae* vulgo nuncupant; sive ex Bulla Benedicti XIII 3 Kal. Septembr. an. 1728 emanata, quæ vim concordiaæ habet. Et merito quidem hoc nomine donatur; ea enim Pontifex pacis studiosissimus dissidia, quæ R. Sedem inter, ac Reges Siciliae diu exarserant, sapienter extinxit.)

Animadvertere hic non abs re erit, minime confundendos Sanet. Sedis *Legatos* cum Pontificiis *Delegatis*. Illorum enim auctoritas extra iudicium ut plurimum, istorum essentialiter in iudicio, et quidem de privatorum litibus vel causis, explicatur. Quod ad *Delegatos* spectat, in mente habere oportet, tum canonem Innocen. III, in conc. Lateran. IV sancitum, *cap. 28 de Rescriptis*, quo generaliter cavetur, ne quis ejusmodi commissionis vigore ultra duas dietas à propria diœcesi trahatur; tum similem Bonifacii VIII epistolam, quæ *Delegatorum* determinat qualitates, *cap. 41 prædict. tit. in 6.*; ac multas alias Apostol. dispositiones, ubi pro illius, de qua agitur, jurisdictionis exercitio regulæ præscribuntur, *lit. de offic. et potest. Jud. Deleg. et in Decretalibus et in 6.* Tridentina quoque Synodus, *ses. 25 cap. 10 de Ref.*, præcipit, ut in provinciarum aut episcopalibus conciliis, quatuor saltem pro unaquaque diœcesi designentur personæ, dotibus à Bonifacio VIII statutis præditæ, quæ exclusivè causæ committendæ sint: adjiciens, ut hæc celeriter expediantur, litigatorum artibus quavis ratione repulsis.

SECTIO III.

DE PATRIARCHIS, PRIMATIBUS, METROPOLITIS.

33. ORIGO, ET NOMEN PATRIARCHARUM.—54. DIVISIO ORIENTIS, ET OCCIDENTIS INTER MAJORES PATRIARCHAS.—55. NUNC PATRIARCHÆ ORIENTALES TANTUM TITULARES SUNT.—56. PATRIARCHARUM JUS, ET POTESTAS.—57. PATRIARCHÆ MINORES.—58. PRIMATES.—59. METROPOLITÆ, ET EORUM ORIGO.—40 ET 41. EORUM JURISDICTIONE.—42. PALLIUM.—45 AD 45. EJUS USUS, ET AUCTORITAS,

33.

Episcopis ordine pares, jurisdictione tamen, et imperio superiores sunt etiam Patriarchæ, Primates, Metropolitæ. Patriarchas quasi *Patrum Principes* interpretatur Isidorus (1); et jus quidem patriarchicum Nicæno concilio antiquius est (2). Sed ejus nominis prima mentio occurrit in Concilio Chalcedonensi (3),

illudque primum singulari quadam ratione Summo Pontifici, deinceps etiam Alexandrino, Antiocheno, postque Hierosolymitano, aliisque nonnullis Exarchis imitatione quadam tributum est (4).

(1) *Can. 1 dist. 21.* Videndus Svicerus, ea de re disputans.

(2) Concilium Nicænum *can. 6 tom. 2 col. 1755 collect. Labbæi*, cuius hæc verba sunt: *Antiqui mores serventur, qui sunt in Aegypto, Libia, et Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quandoquidem et Episcopo Romano hoc est consuetum. Similiter et in Antiochia, et in aliis provinciis sua privilegia, ac suæ dignitates, et auctoritates Ecclesiis serventur.* Verba antiqui mores serventur satis clare ostendunt, jus patriarchicum, quod habebant Episcopi Romanus, Alexandrinus, Antiochenus, ante concilium Nicænum fuisse institutum. Nimirum tres hæc sedes, non tantum quod essent locatæ in principibus Romani Imperii civitatibus, sed etiam, idque potissimum, quod à D. Petro originem repeterent, semper Ecclesiæ Patres præcipuo quodam honore sunt prosequuti. Quæ cum ratio sit Patriarchi juris tribus illis sedibus affixi, haud sane à vero aberrare videntur, qui in summa primam ejus originem ab ipsis Apostolis repetunt. Vid. Thomassinum *Vet. et nov. eccles. discipl. par. 1 lib. 1 cap. 7 et 8 tom. 1*, et Jo. Antonium Bianchi *della Potestà e della polizia della Chiesa lib. 2 cap. 1 pag. 4 et seq. tom. 4*. Scio equidem quanta, et quam gravis sit de sexto illo canone concilli Nicæni inter eruditos disputatio. Sunt enim, qui eo tantum de jure metropolitico, non vero de jure patriarchico Ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ actum fuisse defendunt, atque hanc sententiam novissime sequitur Dominicus Cavallarius *Inst. Jur. Canon. par. 1 cap. 10 §. 1 in not.*, ut exinde efficere quis possit, Nicæno Concilio recentiore esse Patriarchatum Ecclesiæ Romanæ in Occidentem universum. Sed, uti post Sirmondum animadvertit Petrus de Marca *Concord. Sacerdot. et Imper. lib. 1 cap. 3 §. 7*, Alexandrini, et Antiocheni Episcoporum jura in concilio Nicæno patriarchica certe fuerunt, non metropolitica. Nam Alexandrino Episcopo potestas conceditur non solum in Aegypto, sed etiam in Pentapolim, et Lybiam; et Antiocheno Episcopo ab eadem Synodo non unius, alteriusve provinciæ, sed totius diœceseos orientalis, hoc est provinciarum quindecim, quæ oriente continebantur, administrationem fuisse commissam, diserte tradunt, Hieronymus *lib. contr. Joan. Hierosolymitan. cap. 57 tom. 2 col. 447 ed Vallursii Veronæ*, et Innocentius I *ep. 24 ad Alexandrum Antiochen.* apud Constantium *col. 851*. Ergo patriarchica etiam esse debuerunt jura Ecclesiæ Romanæ, ad quorum exemplum illa componuntur patriarchica jura Episcoporum Alexandrini, et Antiocheni, uti ostendunt canonis verba: *Quandoquidem et Episcopo Romano hoc est consuetum.* Difficile est autem sano homini suadere, quod Cavallarius, putat, Hieronymum, et Innocentium, qui non procul ætate aberant à concilio Nicæno, quique vim ejus canonum ignorare non poterant, errasse tam graviter, ut aliam quam quæ esset revera, Nicæno canonis sententiam adscriberent. Quid? Cum actum de Patriarchatu Constantinopolitano est, quid aliud adversus eum opposuerunt Romani Pontifices, quam canonem Nicænum, qui tantum Ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ jus patriarchicum agnovit? Ergo jus hoc patriarchicum revera agnitum, probatumque est Nicæna Synodo, uti late demonstrat Petrus de Marca *loc. cit.*

(3) Concilium Chalcedonense *act. 1 tom. 2 col. 257 collect. concil. Har-*

duini ed. Paris. de Leone Summo Pontifice hæc habet: *Leoni multi anni. Patriarchæ multi anni.* Et act. 5 col. 521 Theodorus, et Ischiron Diaconi Alexandrini: *Sanctissimo et universali Archiepiscopo, et Patriarchæ magnæ Romæ.* Et col. 552 Sophronius Presbyter Alexandrinus: *Sanctissimo et beatissimo universali magnæ Romæ Patriarchæ Leoni.* Patriarcham etiam S. Leonem appellarunt Theodosius junior, et Marcianus in literis, quæ referuntur act. 1 concilii Chalcedonensis par. 1 col. 59 et part. 5 col. 672 lpc. cit. Ante-Synodum Chalcedonensem Patriarchas memorat Socrates lib. 5. cap. 3 pag. 270 ed. Vallessi Cantabrigi an. 1720; at eos non veros, et ordinarios Patriarchas, sed extraordinarios fuisse Legatos ad stabiliendam fidem in singulis diœcesibus à concilio constitutos, observat Valesius in not. ad eundem locum. Quem autem Patriarcham vocat Hadrianus apud Vopiscum in Saturnino inter Script. Histor. Aug. tom. 2 pag. 72. Lugdun. Batav. 1671, eum non Christianum, sed Judæum fuisse ostendit Binghamus orig. Ecclesiast. lib. 2 cap. 17 §. 3 pag. 259 tom. 1 ed. cit. Diligenter, atque erudite ea de re disputat Mamaehius Orig. et antiquit. Christian. lib. 4 cap. 1 §. 3 num. 2 tom. 4 pag. 550. Ceterum Patriarchæ vocabantur etiam Archiepiscopi, atque huc spectat Concilium Chalcedonense act. 16 col. 627 cit. coll. Harduini, et Liberatus Breviar. cap. 17 in Reg. Conc. col. tom. 12 pag. 476 Paris. 1644; itemque Exarchi diœcesis, qui cum Exarchis provinciæ confundi non debent. Hi enim erant Metropolitæ, uni scilicet provinciæ prepositi, atque ad hos pertinet can. 6 Concilii Sardicensis pag. 641 tom. 1 Concil. ed. Harduini Paris.; illi autem præerant diœcesi, quæ plures provincias complectebatur.

(4) Proprie ad præcipuos Exarchas Patriarchæ appellatio pertinet, sed interdum etiam ad Exarchas minorum gentium, qualis ex gr. erat Episcopus Cæsariensis, traducta est.

34. Post Romanum, qui Summus Pontifex est, atque Ecclesiæ præest universæ, multoque ceteris auctoritate, ac dignitate præstat (1), duos agnovit Nicæna Synodus præcipuos Episcopos, qui recentiori ætate Patriarchæ dicti sunt: Alexandrinum, et Antiochenum. Accessit postea Constantinopolitanus, ac demum etiam Patriarcha Hierosolymitanus (2). Itaque quatuor hodie sunt Patriarchæ Orientales: Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus (3); regiones vero, quæ sunt in Europa, Africa, America Summo Pontifici, tamquam Occidentis Patriarchæ, subjiciuntur (4).

(1) De potestate, quam semper Summi Pontifices in quatuor majores Patriarchas exercuerunt, videndus Carolus à S. Paulo Geographia sacra lib. 1 num. 1 et seq. pag. 41 et seq. Paris. 1641.

(2) Constantinopolitani Concilii Patres can. 5 tom. 2 concil. col. 1125 collect. Labbæi edit. Venet. ejus Urbis Episcopum dignitate Patriarchatus ornarunt, quod deinceps probavit etiam Concilium Chalcedonense can. 28 tom. 4 concil. col. 1691 ejusd. collect. Noluerunt id initio ratum habere Summi Pontifices, quod esset contra Nicænum canonem 6; sed postea, moti precibus Imperatorum, ratum habuerunt. Denique honos etiam Patriarchatus, probante Sede Apostolica, à Theodasio Juniore datus est Ecclesiæ Hie-

rosolymitanæ; qua de re cum orta essent dissidia inter Antiochenum, et Hierosolymitanum Episcopum, ea lege composita sunt in Concilio Chalcedonensi, ut tres Palæstinæ Hierosolymitano Episcopo, utraque autem Phœnicia, et Arabia Antiocheno subjicerentur.

(5) Ordinem hunc dignitatis inter quatuor Patriarchas orientales constituit Innocentius III. in Concilio Lateranensi IV. Can. 25 de privil. De quatuor Patriarchis Orientalibus late agit Michael Le Quien in opere, cui titulus: *Oriens Christianus, in quatuor Patriarchatus digestus.*

(4) De occidentali Patriarchatu Summi Pontificis pauca dicenda sunt, quoniam non desunt qui Patriarchatum ipsum non totum initio Occidentem comprehendisse contendunt, eaque est etiam opinio Domini Cavallarii in *Instit. Jur. Canon. part. 1 cap. 10 §. 4.* Sed quisquis id sentit, ignorat profecto celeberrimam, et jam IV. sæculo receptam totius Christiani orbis divisionem in Orientales, et Occidentales Ecclesias, quam divisionem à veteri consuetudine repetit Pseudo-Synodus Sardicensis à Semi-Arianis habita in *epist. synodic. apud Labbæum tom. 2. Concil. col. 740.* Sed ut hoc mittam schismaticorum hominum testimonium, ipsam hanc divisionem compertissimam faciunt S. Ambrosius in gestis Concilii Aquilejensis, cui ipse præfuit, col. 1165 et 1166 tom. 2 collect. Concil. Labbæi ed. Venet., S. Hieronymus ep. 97 num. 4 col. 577 tom. 1 ed. Vallarsii, Summique Pontifices apud Constantium, nimirum Cælestinus I. ep. 15 ad Nestor. col. 1115. Liberius ep. 41 col. 444, Bonifacius I. ep. 15 col. 1059; præterea Constantinopolitani Concilii Patres in *epist. ad Damas. et Occident. Episc.* apud eundem Constantium col. 558. Quibus autem terminis Orientales Ecclesiæ confinerentur, diserte explicat Concilium Constantinopolitanum can. 2 apud Labbæum tom. 2 col. 1125. ed. Venet. Nimirum ejus concilii Patres Ecclesias illas intra Diœceses Thracicam, Ponticam, Asianam, Orientem et Ægyptum coercuerunt; ceteras vero diœceses omnes, scilicet integrum Illyricum, Italian, Gallias, Britannias, Hispanias, et Africam Occidenti reliquerunt. Omnes hæc diœceses Occidentis Patriarchatus complectebatur, atque in toto Occidente non alius unquam Patriarcha, quam Romanus fuit. Itaque Patriarchatus Romanus (hic tantum loquimur de jure patriarchico Summi Pontificis, non de Primatu, quem habet in universa Ecclesia, quique totum Orientem, atque Occidentem complectitur) multo latius patebat, quam singuli paterent orientales Patriarchatus; nam hi suam singuli in oriente diœcesim habebant, illi autem omnes occidentis diœceses commissæ erant, duæ nimirum in Italia, integrum Illyricum, quod postea sectum est in diœceses duas, Galliæ, Britannia, Hispania, Africa. Atque hæc certe causa est, propter quam Arelatensis Concilii Patres in *epist. ad Silvestrum tom. 1 collect. Conc. Labbæi col. 249* cum *Majores Diœceses* tenere dixerint, et vero *diœcesis* nomine ea tempestate plures provincias comprehensas fuisse constat, uti ostendit Emmanuel Schelstratus *Antiquit. Eccles. tom. 2 dissert. 6 cap. 5 num. 2 pag. 424. Romæ 1697.* Ad hunc totius Occidentis Patriarchatum, quem Summus Pontifex obtinebat, spectant S. Basilius ep. 259 pag. 363 tom. 5 opp. ed. Maurin. Paris 1750 cum eum *occidentalium Coriphæum* appellat; S. Augustinus *contra Julian. lib. 1 cap. 4 tom. 10 col. 503 ed. Maurin. Venet 1753,* cum S. Innocentium Pontificem occidentali Ecclesiæ præpositum describit; S. Hieronymus ep. ad Marcum 17 col. 45 tom. 1 ed. Vallarsii, qui uti Petro Alexandrino Patriarchæ totum Ægyptum, ita S. Damaso Pontifici totum occidentem adscribit, et rursus *cont. Vigilant. num. 2 col. 589. tom. 2 ed. cit.*, ubi in toto Christiano orbe non alias agnoscit Ecclesias, quam *Orientis, Ægypti, et Sedis Apostolicæ,* hoc est totius Occidentis. In-

nocentius ipse, quem toti Occidenti præpositum laudabat Augustinus, non solum earum, quas supra memoravi, occidentalium dioceseon principatum, excepto Illyrico (de quo tamen agit *ep. 13 ad Rufum Thessalonice*, apud Constantium col. 313, et in *decret. cap. 35* apud Pithæum *Cod. Can. vet. Eccles. Rom. pag. 204. Paris. 1687.*) Romanæ Sedi vindicat *ep. 25 ad Decent. Episc. Eugubini. num. 2 col. 856* apud Constantium, sed etiam hujus institutionis originem ex eo repetit, quod Occidentis Ecclesiæ à Petro, ejusve in Sede Romana successoribus fuerint constitutæ. Mitto loca alia sexcenta Patrum, et Conciliorum, ex quibus patet, Summum Pontificem Occidentis Patriarcham ab omnibus semper habitum, atque appellatum fuisse. Quid autem Occidentis nomine intelligunt Patres, Concilia, Scriptores omnes, nisi illas octo dioceses, quarum supra est facta mentio, quæque totum Occidentem conficiebant? Itaque si Summus Pontifex Occidentis Patriarcha est, omnium certe illarum dioceseon Patriarcha esse debet. Vide Leonem Allatum *de Eccl. occident. et orient. perpet. consens. lib. 1 cap. 12 pag. 183 Colon. Agrippin. 1648*, Christianum Lupum *ad can. 6 Conc. Nicæni. tom. 1 pag. 244 ed Venet. an. 1724*, Natalem Alexandrum *Histor. Eccles. ad sæc. 4 dissert. 20 prop. 1 tom. 4 pag. 106 et seq. ed. Venet. 1776*, qui de Nicæni canonis 6 interpretatione late agunt; et vide Petrum de Marca *Concord. Sacerd. et imper. lib. 1 cap. 5*, Emmanuelem Schelestratum *Antiq. Eccles. tom. 2 dissert. 6 per tot. pag. 409*, Carolum à S. Paulo *Geografia sacra lib. 2 n. 8 et seq. pag. 15 et seq. Paris. 1641*, Hallier *de Sacr. ordinat. par. 2 cap. 4 sect. 5 art. 5. Morium Exercit. eccles. lib. 1 exerc. 6 p. 47 Paris 1669*, qui omnes de jure Patriarchico Summi Pontificis in totum Occidentem late, ac nervose disputant.

35. Nunc orientalium Patriarcharum sedibus Barbarorum tyrannide oppressis, tamen Sedes Apostolica Patriarchas creat, qui Romæ commorantur solo insigniti titulo, et nulla præditi jurisdictione, ne insignium Ecclesiarum memoria oblivione deleatur. Quæ eadem causa est, propter quam creantur etiam Episcopis *Titulares*, quos Episcopos *in partibus* appellamus (1), et quorum est Episcopis opem ferre in iis, quæ sunt ordinis Episcopalis, præsertim cum diocesis tam late patet, ut unus Episcopus omnibus ubique muneribus obeundis idoneus non sit (2).

(1) De Episcopis Titularibus videnda in primis est Homilia plena eloquentiæ, elegantiæ, et doctrinæ, quam habuit SS. D. N. PIUS SEXTUS in Basilica S. Pauli die 4 Octobris an. 1778 in consecratione Hieronymi Crivelli Episcopi Nepesini, et Sutrii, ac Petri Aloysii Galletti Episcopi Cyrenensis, et videndus etiam Andreucci *Hierarch. Eccles. tract. 1.*

(2) Erant olim et *Episcopi gentium*, ex quibus horum titularium Episcoporum origo repetenda videtur. Eos ordinabat Sedes Apostolica, ut mitteret ad gentes, quæ ad Christianam Religionem essent instituendæ. Vide Petrum Constantium *ep. Roman. Pontif. pag. 5 et 6*, et Franciscum Blanchinum *tom. 2 Anastasii in not. ad vit. S. Eleutherii pag. 142.*

De titularibus Episcopis V. Alex. Aur. Pellicia, *De Christ. Eccl. Politia, lib. 1 sect. 2 c. 10.* Tales nostra natio habuit, maxime cum à Saracenis complures hujus regni Provinciæ detinerentur: ut observant Archiep. D. Ro-

dericus Jimenez *de Reb. Hisp. l. 1. c. 18*, et Mariana lib. 7 c. 18.—Sed et Gothorum tempore aliquos in Hispania fuisse, supponit G. Cardillus in præclaro opere de Tolet. Concil., cap. 29.

Quod ad Oriental. Eccles. Patriarchas attinet, notanda Allocutio habita à SS. Pont. Pio IX in secreto Consistorio diei 4 Octobris an. 1847, ubi nunciata fuit nominatio Presbyteri Jos. Valerga in Hierosolymitanam Sedem, ut apud Sancta Loca resideret, et propriam sibi jurisdictionem, quantum fas esset, explicaret: quod revera ad effectum perduxisse, sat omnibus notum est.

36. Potestatem, quam Metropolitanæ habent in Suffraganeos, eandem fere à Sacris Canonibus habent Patriarchæ in Metropolitanitas. Præcipua eorum jura, et privilegia sunt, ut post Summum Pontificem, et Cardinales sedeant ordine dignitatis; ut Metropolitanitas pallium concedant, posteaquam ipsi à Pontifice acceperunt; ut crucem præferant per univèrsam tractum sui Patriarchatus; nisi occurrat Summus Pontifex, aut ejus à latere Legatus; ut à suis Metropolitanis ad eos appelletur (1).

(1) *Cap. 25 de privileg.*

37. Reliqui Patriarchæ minores dicuntur, uti sunt Patriarcha Venetus, Indiarum, Ulisiponensis. Hi non procul distant à Primatibus, ac medium tenent locum inter majores Patriarchas, ac Metropolitanas. Eorum potestas trahitur in omnes certi regni, ac nationis Metropolitanas, et Episcopos; ipsi vero Majori Patriarchæ subjiuntur, cujus intra fines Episcopatum tenent.

(N. S. In Hispania, Indiarum Regno à Paganorum expugnato dominio, curavit Philippus III, ut Patriarcha sub hoc nomine institueretur; id quod probavit Paulus V, qui Didaco Guzmano primum Indiarum Patriarchæ titulum, *absque ulla prorsus in Indos Episcopos jurisdictione*, indulsit an. 1615; quem novis Reges Nostri cumulare studentes prærogativis, Indiarum Patriarchæ, Pro-Capellani Majoris, ut vocant, Regiæ Aulæ, primi Regii Elemosynarii, et Vicarii Generalis totius Hispaniæ exercitus, et Antistitis insignis Equestris Ordinis Caroli III dignitates superaddere constituerunt; eique Romani etiam Pontifices Cardinalitiæ dignitatis galerum mittere non gravantur.)

Indiarum Patriarchatus creationem à S. Sede impetrari, Legato Hieronymo de Vich in mandatis dedit, an. 1515, Ferdinandus V, Rex; unde eam non multo post, verosimiliter sub Carolo I, obtentam, asserit recentissimus nostras scriptor, qui alios ante Didacum de Guzman tali titulo decoratos extitisse, ex veteri Castellæ Cameræ archivo comprobat.

38. Proximus post eos locus est Primatum, et Metropolitanarum; sed illi his antecellunt. Nam Primates omnibus præsent

Metropolitae, atque provinciis regni, aut nationis, ubi primatum habent. Hujusmodi sunt Antistites Bituricensis, Lugdunensis, Toletanus, Salisburgensis, Pisanus, alique, quibus à Metropolitae concessae appellationes, et jus anteferendae crucis datum. Sed hodie tantum Primati Lugdunensi reliquum est jus appellationum, ceteri solam honoris prerogativam retinent (1).

(1) De antiqua Primatum dignitate, ac potestate magna inter erulitos disputatio est. Sunt enim qui eos Patriarchas, sunt qui Metropolitae fuisse putant, et sunt qui ab utrisque distinguunt. Sane apud Afros, uti patet ex Concilio Africano *cap. 65* apud Pithaeum *Codex can. vet. Eccles. Roman. pag. 160 Paris. 1687*, Primates Metropolitae erant; atque hinc Numidiae Metropolitam Primatem Augustinus vocat *ep. 219 n. 6 col. 1015 t. 2*, et Antistes Carthaginensis à Possidio *in Vita August. c. 8 col. 262 t. 10 opp. August. Primas*, in Concilio Ephesino *act. 1 t. 1 col. 1419 coll. Harduini Metropolitae* appellatur. Ex quo confici videtur posse, nullum inter Primatem, et Metropolitam discrimen intercedere. Accedit quod *cap. 5 de For. competen.* cautum est, ut orta lite inter Episcopos diversarum provinciarum, dentur iudices à Primati, cujus in provincia sedet locus, de quo disputatur. Cum autem proprius Episcoporum iudex Metropolitae sit, certe Primas Metropolitae videtur. At vero Innocentius III apud Bosquetum *in ejus gestis pag. 60* inquit: *apud nos haec duo nomina Primas, et Patriarcha pene penitus idem sonant, cum Patriarchae, et Primates teneant unam formam, licet eorum nomina sint diversa*. Eadem occurrunt in apocryphis literis Clementis, Aniceti, Analeti, Lucii PP., quae apud Gratianum extant *can. 1 et 2 dist. 80, et can. 1 et 2 dist. 99*. Denique qui alium à Patriarcha, et Metropolitae Primatem faciunt, nituntur canone 9 Concilii Chalcedonensis apud Labbæum *tom. 4 col. 1686 ed. Venet.*, quo habentur haec: *Si autem cum ipsius provinciae Metropolitanus Episcopus, vel clericus controversiam habeat, diocesis Exarchum adeat, vel Imperialis Urbis Constantinopolis thronum*. Primas igitur alius est à Metropolitae, et alius à Constantinopolitano Episcopo, hoc est Patriarcha. Pauca de hac controversia dicam. Cum primum Ecclesia Primatis vocabulum usurpare cepit, eo significavit Metropolitam, Episcopis Arelatensi, et Viennensi de Primatum honore contententibus, Taurinense Concilium *an. 597 can. 2* apud eundem Labbæum *tom. 2 col. 1585* ita respondit: *qui ex iis approbaverit, suam civitatem esse metropolim, is totius provinciae honorem Primatus obtineat*. Ita Africani Primates Metropolitae erant, et ita Primas Metropolitae est *in cap. 5 de For. competen.*, quod ex Africano Concilio desumptum est. Sed postea Primatis vox traducta est ad Patriarchas, et novo hoc sensu vox haec usurpari primum coepit in falsis decretalibus Clementis, Aniceti, Analeti, Lucii, quae sunt in *can. 1 et 2 dist. 80, et can. 1 et 2 dist. 99*; forte quod auctor eorum decretalium nullum discrimen fecit inter Exarchum, aut Primatem diocesis, qui Patriarcha est, interque Primatem provinciae, qui est Metropolitae. Mirum autem videri non debet, quod aliquis à Metropolitae iudicio provocare possit vel ad Primatem diocesis, hoc est Patriarcham, vel ad Constantinopolitanum Antistitem, uti sancitum est canone 9 Concilii Chalcedonensis. Nam id peculiari jure, et extra ordinem datum erat Episcopo Constantinopolitano, ut in causis non suarum Metropolitanarum per Orientem primo iudicio decerneret; quod patet exemplo Flaviani Patriarchae Constan-

tinopolitani, qui iudices dedit in causa Ibae Metropolitae Edesseni, qui suberat Patriarchae Antiocheno, uti constat et Concilio Chalcedonensi *act. 10 col. 507 et seq. tom. 2 collect. Harduini*.

(N. S. In Hispania, quantum ex nostris Conciliis colligere est, Primates olim iidem erant, qui Metropolitae; at postea Metropolitanorum non pauci in Primatis titulum intendere ceperunt, Primatus honore insignivit Bernardus Archiepiscopus Toletanus Urbanus II in Constit. data Agnaniae idih. Octob. an. 1088. Quaedam ipsius verba lubet transcribere: *Teque (sicut ejusdem urbis antiquitus constat exstitisse Pontifices) in totis Hispaniarum Regnis Primalem privilegii nostri sanctione statuimus..... et auctoritatem pristinam Toletanae Ecclesiae restituere non negamus.... Primatem te universi Hispaniarum Praesules respicient, et ad te si quid inter eos questione dignum fuerit, referent*. Et sane ipsi aliquam supra reliquos Hispaniae Metropolitae praeserentiam tribuere videtur Syn. Tolet. XII *Can. 6*. Sed protinus apud Apostolicam Sedem auditae sunt Narbonensis, et Tarraconensis querelae, quas Legatus ab Urbano missus sedare cupiens, Toletanum nedum in collato sibi titulo confirmavit, sed et Legati à Latere Pontificis praerogativa decoravit; quin et indultum Toletano privilegium apertis eisdemque fere verbis, quibus Urbanus, eidem Bernardo adseruerunt Paschalis II 2 Novemb. an. 1110, Gelasius II 15 Novemb. an. 1119, et Calixtus II 5 Novemb. an. 1122; Raymundo Honorius II 30 Novemb. an. 1125, et Lucius II 15 Martii an. 1144; Joanni Eugenius III 15 Februarii an. 1152 etc.

Non ideo sopitae sunt controversiae: diu et acriter disceptatum est de Primatu à Compostellano, Bracarense, et aliis. Haec serio perpendens pacis studiosissimus Eugenius, non semel omnibus injunxit Hispaniarum Episcopis, ut Toletano tanquam Primati parere non dubitarent; immo suspensionem inflicturum se comminatus est Bracarense, nisi à die 19 Decembris usque ad Dominicam in Palmis Primatum Toletanum agnosceret deliberaret. Et quam ab Anastasio IV indultum impetrasset exemptionis à Toletano Compostellanus, illud Hadrianus IV, ac bis Alexander III irritum habuere, eo quod neque de communi, neque de sanioris partis fratrum consilio fuisset elicium. Tandem vero Toletani Primatum supra Bracarensem, et Compostellanum firmavit Alexander III 15 Julii an. 1163, et supra Hispanensem Honorius III; quo circa Philippus V per Secretarios, Consilii Ministrum Hispanensi, qui Romae aderat Procuratori, indicare curavit die 18 Martii an. 1722 quantum sibi Ecclesiae suae pertinetia displicuisset.

Verum etsi tot, tantisque Romanorum Pontificum Constitutionibus confirmatus sit Archiepiscopi Toletani Primatus; quamvis Martinus V 30 Maii an. 1427 eidem Toletano concesserit, quod Conciliis Nationalibus praesesset; quamvis Joannes II 20 Augusti an. 1448 Primatis, et Patriarchae Hispaniarum, ac Cancellarii Majoris Castellae honores ab omnibus ipsi deferendos esse decreverit; quamvis Philippus V eundem Toletanum ob Dignitatis sublimitatem *Excellentiae* titulo decoraverit *Leg. 1, Tit. 12 Lib. 6 Novis. Compil.*, et iteratas Tarraconensis Ecclesiae contentiones represserit 15 Julii an. 1722, iustitiae nihilominus Tarraconenses Archiepiscopi in Primatis epitheto firmiter sustinendo. Videsis *cap. 2 de Auct. et usu Pallii, Collect. Canon. Tarracon. an. 1591*: immo neque desierunt hucusque seipsums Primates appellare. Nos igitur, partium studio penitus seposito, non possumus Tarraconenses Archiepiscopos Primates nominare.)

89. Metropolitae uni praest provinciae, et Episcopis, qui ea

comprehenduntur. Dignitatem hanc ante Concilium Nicænum viguisse compertum est (1), multique sunt viri docti, et graves, qui ejus originem repetunt ab Apostolis, à quibus hujusce dignitatis, et juris non obscura relicta sunt monumenta, ut recte status Ecclesiasticæ Hierarchiæ constitueretur (2). Metropolitæ nomen à metropoli procedit, quæ est urbs provinciæ caput. Qui in ea civitate Episcopatum gerebant, dicti sunt Metropolitæ, ac deinceps etiam Archiepiscopi; quod postremum vocabulum etsi olim latius pateret, tamen lapsu temporum translatum est ad eos, qui provinciæ uni essent præpositi, quales Metropolitæ sunt. Itaque ratio, et mos hominum fecit, ut Metropolitanica dignitas hæreret civitati, quæ in provincia habebat principatum, et ad quam omnes confluebant; postea à sacris canonibus jura, et privilegia dignitate consentanea fuere attributa (3).

(1) Fuisse Metropolitæ ante Concilium Nicænum, perspicuum est ex ipsius Concilii *can. 6 et 7 tom. 2 col. 35 collect. Labbæi*. Idem colligitur ex Epiphano *Advers. Hæres. lib. 2 tom. 2 hæres. 48 n. 1 ed. Petavii Paris. 1622*, Athanasio *de Senten. Dionysii n. 5. l. 1 pag. 194 ed. Patav. an. 1777*, atque ex Concilio Illiberitano *can. 58 apud Labbæum tom. 1 col. 999 ed. Venet.*, ubi memoratur *prima cathedra*, quæ Metropolitæ est.

(2) Specimen satis clarum, et expressum metropolitanicæ dignitatis Apostoli dederunt in Tito, et Timotheo, quorum alteri omnes in Creta insula ecclesias, alteri totam Asiam provinciam commissam fuisse constat. Vid. Chrysostomum *Hom. 2 in Tit. et hom. 1 in 1 Timoth. pag. 547 et 757 t. 11 opp. ed. Montfauconii Paris.* atque Eusebium *Hist. Eccles. lib. 5 cap. 4 pag. 90 ed. Valesii Cantabrigiæ 1720*. Idem de successoribus Timothei, et Titii testatur ipse Eusebius *lib. 5 cap. 4 pag. 168*, de Polycrate, qui Asiæ Episcopis, de Philippo, qui omnibus Cretæ insulæ Ecclesiis, de Irenæo, qui Galliæ, de Palma, qui Ponto, de Theophilo Cæsariensi, et Narcisso Hierosolymitano, qui Palestinæ Episcopis præfuit, *lib. 4 cap. 23 et lib. 5 cap. 25 pag. 145 et 190*. Ac meo quidem judicio ita componi videtur posse vetus illa quæstio, num Metropolitanica dignitas ab Apostolis, an post eorum ætatem ab Ecclesia fuerit instituta. Ejus certe specimen ab Apostolis est relictum; sed res demum omnis consecutis temporibus absoluta, et perfecta est. Videndus Usseus *de Orig. Episc. et Metropolit.*, Beveregius *Cod. can. vindicat. lib. 2 cap. 5 num. 12*, de Marca *Concord. sacerdot. et imper. lib. 6 cap. 1 num. 5*, Thomassinus *Vet. et nov. Eccl. discipl. lib. 1 part. 1 cap. 2*, Mamachus *Orig. et antiq. Christian. lib. 4 cap. 4 §. 5 num. 4 pag. 555 tom. 4*. Ceterum Metropolitanicæ vocabulum recentius est, et qui deinceps eo nomine appellati sunt canone 37. Apostolorum apud Cotelerium *PP. Apost. tom. 1 pag. 446 Amstelædami 1724* dicuntur Concilio Sardicensi *can. 9 apud Labbæum tom. 9 col. 676. Episcopi Metropolis*, Augustino *Brev. col. lat. 5 cap. 18 t. 9 col. 570 ed. Venet. 1753. Principes*, atque in Concilio Carthaginiensi III *can. 26 apud citatum Labbæum tom. 2 col. 1405* statutum est, ne primus Antistes, alio nomine, quam *primæ Sedis Episcopus* vocaretur. Cumque apud Afros hæc dignitas, excepta Ecclesia Carthaginensi, quæ in tota Africa primatum habebat, non hæreret certæ Sedis, sed is provinciam regeret, qui se-

rior ordinatione erat, factum hinc est, ut qui provinciæ præerant, *Senes* appellarentur. Ita Xantippus Numidiæ Primas semel atque iterum *Senex* appellatur in Concilio Africano *cap. 67 apud Pithæum Codex. Canon. vet. Eccles. Roman. pag. 161. Paris. 1687*; et pluries etiam eodem vocabulo utitur Augustinus *ep. 64, 65, 141 col. 155, 154, 456 tom. 2 edit. Maurin Venet. 1729*.

(N. S. In Hispania autem perpetuus Metropolitanæ titulus uni videtur adfixus Ecclesiæ in præfato *Can. 58 Illiberit*: id quod extra dubitationem obtinebat exeunte eodem sæculo IV, uti colligitur ex Epist. Siricii ad Him. an. 585.)

(3) Concilium Antiochenum *can. 9 apud Labbæum tom. 2 col. 590. Episcopos*, inquit, *qui sunt in unaquaque provincia, scire oportet, Episcopum, qui præest metropoli, etiam curam suscipere totius provinciæ, eo quod in metropolim undequaque concurrunt omnes, qui habent negotia*. Et huc etiam spectat Concilium Taurinense *can. 2 apud eundem Labbæum tom. 2 col. 1385*, Concilium Chalcedonense *can. 12 et 17 tom. 4 col. 1687 ejusd. collect.*, Concilium Trullanum *can. 58 col. 1566 tom. 7*.

(N. S. Igitur jam inde ab Apostolorum ætate Metropolitanarum vestigia adparent; at vero nullibi ante Concilium Nicænum *Can. 6* nomen illud invenies, neque in Hispania ante Tarracon. an. 516 *Can. 5*; primitus enim dicebantur *Primæ Cathedræ Episcopi, Primates Provinciæ, Principes, et Primæ Sedis Episcopi*.

Metropolitæ quoque *Archiepiscopi* cognominati sunt, quasi primi inter Episcopos; quæ quidem vox non simul ac inventa est, omnibus tributa est Metropolitanis, sed expectatissimis dumtaxat Episcopis, iisque nonnisi in Oriente, neque ante sæculum IV apud Athanasium in Catalogo, quem Meletius Alexandro dedit, et Epiphanium *Hæres. 68, et 69*. Verum usitatio fieri cœpit à sæculo V, et in Occidentem inducta incunte sæculo VII. Tandem vero à sæculo VIII cuncti fere Metropolitanæ *Archiepiscopi* dictione decorati sunt; ea tamen non videmus usos esse Hispaniarum Episcopos in subscriptionibus usque ad Conc. Ovetense an. 1115.

Hispania igitur, quæ Constantini Magni decreto in quinque civiles Provincias partita erat, in easdem quoque Ecclesiasticas divisa erat, labente saltem sæculo IV, uti evincitur ex præf. Epist. Siricii, in Carthaginensem, nempe, Baticam, Lusitanam, Gallicam, et Tarraconensem, quarum institutæ sunt Metropolitanæ, Toletana in Carthaginiensi, Hispalensis in Bætica, Emeritensis in Lusitania, Bracarenensis in Gallæcia, Tarraconensis in Tarraconensi. Sunt qui putent, Carthaginem Spartariam primo constitutam esse Carthaginensis Provinciæ Metropolim: nos vero nullum hujusmodi tuendæ opinionis momentum invenimus, et Cajetanus Cennius *Antiquit. Eccl. Hisp. Tom. 1 Dissert. 2 cap. 3 à §. 9* acerrime contendit, Toletum fuisse semper ejusdem Provinciæ Metropolim, cui nostrum etiam calculum addimus, post comperta quoque à Card. de Aguirre Acta Conc. Ovetensis an. circiter 875, in quorum §. 7 hæc traduntur: *Legimus Gotthos dignitatem Carthaginis Toletostulisse*; quippe quæ de dignitate civilis Metropolitanis intelligenda esse, existimamus. Narbonensis, quæ quum sibi eam adsciverit Ataulphus, facta est alterum Hispaniæ nostræ membrum, Narbonæ suum habuit Metropolitanam. Duas alias Hispaniarum Provincias præmittimus, Tingitanam videlicet, seu Transfretanam in Africa, et Insularum Balearium: eo quod neutra earum ad Hispaniam Ecclesiam pertinuisse videatur.

Anno 569, quo celebratum est Lucense Concilium, Lucæ datum est secundam esse Gallæciæ Provinciæ Metropolim; et quamvis non una sit de